Klein doublet mossel intact uit eidereend faeces

Gerhard C. Cadée

A small *Mytilus edulis* collected intact from eiderduck faeces

An intact articulated, about 1 cm long *Mytilus edulis* shell, with the animal still inside but dead, was collected from faeces of the eiderduck *Somateria mollissima*. Apparently it remained entirely protected between the larger *Mytilus* shells crushed by the eider. *Hydrobia ulva* was earlier collected intact and even alive from faeces of the shelduck, *Tadorna tadorna* (Cadée, 1988).

Eidereenden zijn gespecialiseerd in het eten van schelpdieren. Zij slikken die geheel in en kraken de schelpen in hun stevige maag (Swennen, 1976; Leopold et al., 2001; Kats, 2007). Regelmatig heb ik eiderfaeces verzameld langs de kust van Texel om te bestuderen wat ze gegeten hadden (Cadée, 1995, 2006). In mei 2007 waren er weer eiders gearriveerd bij het wad bij de zuidpunt van Texel. Ze verbleven na foerageren regelmatig in een groepje op de dijk van de Prins Hendrik Polder en de sporen van hun maaltijd in de vorm van faeces hoopjes lieten zij daar achter. Benieuwd wat ze nu aten bestudeerde ik de faeces en het bleek dat het nu voornamelijk mossels waren: die zijn dus kennelijk weer enigszins teruggekeerd. Verder vond ik faeces die geheel bestond uit krabbenresten (*Carcinus maenas*) terwijl een enkele maal ook Amerikaanse mesheften (*Ensis directus*) waren gegeten. Het menu was dus iets veranderd vergeleken met maart 2006 toen ik hier wel duizend eidereenden voornamelijk op *Ensis directus* zag foerageren.

Op zich zou deze waarneming niets vermeldenswaards bevatten ware het niet dat er in een van de faeces hoopjes ook een nog intact ongeveer 1 cm lang mosseldoubletje zat. Zo'n kleine mossel is beneden de maat die eidereenden normaliter in de Waddenzee verzamelen, alhoewel ze deze maat wel eten als er niets anders voorradig is (Leopold et al., 2001). Het kleine mosseltje is dus waarschijnlijk 'per ongeluk' met de grotere mee opgeslokt en had de maag-darmpassage 'overleefd'; althans de vleesresten zaten nog in het doubletje, maar inmiddels was het mosseltje wel dood: de kleppen stonden enigszins open en het dier toonde geen tekenen van leven meer. Dat overlijden kan het gevolg zijn van te lang op de dijk in de zon liggen uitdrogen, het is natuurlijk ook niet uitgesloten dat het mosseltje al dood was op het moment van het verlaten van de eidereend.

Nooit eerder vond ik intacte mossels in eiderfaeces, het lijkt me waarschijnlijk dat dit kleine mosseltje ongekraakt is gebleven omdat het verstopt en beschermd zat tussen de grotere wel gekraakte mossels. Eerder heb ik al eens melding gemaakt van wadslakjes die ik intact (èn levend) verzamelde uit de faeces van bergeenden (Cadée, 1988), toen verzamelde ik die faeces vers op het wad. Dat wadslakjes zo'n passage door een bergeend, mits ze niet gekraakt worden, kunnen overleven is mogelijk omdat ze zich kunnen afsluiten met een sluitplaatje en waarschijnlijk slechts kort, minder dan een uur, in de eend verblijven. Metingen bij de driehoeksmossels etende toppereend door Joep de Leeuw (1997) wezen uit dat de ingeslikte schelpen al na 25 minuten verwerkt waren. Over eider- en bergeenden ken ik geen gegevens over deze doorvoersnelheid.

Literatuur

CADÉE, G.C., 1988. Levende wadslakjes in bergeend faeces. - Correspondentieblad Ned. Malac. Ver. 243/4: 443-444.

CADÉE, G.C., 1994. Eider, shelduck, and other predators, the main producers of shell fragments in the Wadden Sea, palaeoecological implications. - Palaeontology, 37: 181-202.

CADÉE, G.C., 2006. Eidereenden op *Ensis directus* diëet. - Spirula No. 351: 86-87.

KATS, R.K.H., 2007. Common Eiders *Somateria mollissima* in the Netherlands. - Alterra Scientific Publ. 19: 1-334.

LEEUW, J. DE, 1997. Demanding divers, ecological energetics of food exploitation by diving ducks. Dissertatie Univ. Groningen, Van Zee tot Land 61:1-178.

LEOPOLD, M.F., R.K.H. KATS & B.J. ENS, 2001. Diet (preferences) of Common Eider *Somateria mollissima*. - Wadden Sea Newsletter 2001-1: 25-31.

SWENNEN, C., 1976. Populatiestructuur en voedsel van de Eidereend *Somateria m. mollissima* in de Nederlandse Waddenzee. - Ardea 64: 311-371.

Adres van de auteur
Kon. NIOZ
Postbus 59, 1790 AB, Den Burg
E-mail: cadee@nioz.nl